15

අස් සුන්නාහ්

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

"ඔහු (සිය) මනෝ ඉච්ඡාව අනුව කතා නොකරන්නේ ය. එය ඔහු වෙත පහළ කරන ලද වහී (හෙළි දරව්ව) මිස අනෙකක් නොවේ. ඉමහත් ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත බලගතු තැනැත්තෙක් (එය) ඔහුට ඉගැන්නුවේ ය." (53: 3-5)

නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණන්ගේ වදන්, ක්‍රියා, අනුමැතිය යන කරුණු තුනෙහි අන්තර්ගතය "සුන්නාහ් "හෙවත් "හදීස්" නම් වේ. අල් කුර්ආනයට "වහී මත්ලූව්වු" යනුවෙන් පවසනවාක් සේ ම සුන්නාහ්-වට වහී "හයිරු මත්ලූව්වු"යනුවෙන් පවසනු ලැබේ. මෙහි අර්ථය, පාරායනය කර නොපෙන්වූ, යන්න යි. අල් කුර්ආනයේ භාෂා සහ අර්ථය අල්ලාහ් තආලාගේ ය. සුන්නාහ්වේ භාෂාව නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහි වසල්ලම් තුමාගේ ද අර්ථය අල්ලාහු තආලාගේ ද වේ.

"ඔහු (සිය) මනෝ ඉච්ඡාව අනුව කතා නොකරන්නේ ය. එය ඔහු වෙත පහළ කරන ලද වහී (හෙළි දරව්ව) මිස අනෙකක් නොවේ. ඉමහත් ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත බලගතු තැනැත්තෙක් (එය) ඔහුට ඉගැන්නුවේ ය." (53: 3-5)

"යමෙක් රසූල්වරයාට කීකරු වේ ද නියත වශයෙන් ම ඔහු අල්ලාහ්ට කීකරු වන්නේ වෙයි..."(4 අන්නිසා : 80)

"රසූල්වරයා නුඹලාට දුන් දෑය පිළිගනු." (59 අල් හෂ්ර්: 7)

"නුඹලා (අවංක බව) අල්ලාහ්ට ඇළුම් කරන්නාහු නම් මා අනුගමනය කරනු. (එවිට) අල්ලාහ් නුඹලාට ඇළුම් කරති." (3 ආල ඉම්රාන් : 31)

අල්කුර්ආනය මිනිසාගේ පෞද්ගලික, පවුල් හා සමාජ ජීවිතය පිළිබඳ කෙසේ මගපෙන්වන්නේ ද, එලෙස ම සුන්නාහ් ද මිනිසාගේ පෞද්ගලික, පවුල් සහ සමාජ යන අංග සඳහා මග පෙන්වයි. වෙනත් ආකාරයකින් පවසනවා නම් අල් කුර්ආනය ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස ඉදිරිපත් කරන ලද අදහස් නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණෝ තම ක්‍රියාවෙන් පෙන්නුම් කළෝ ය. එපමණක් නොව මිනිසකු ලෙස එය ප්‍රායෝගික ව කිරීමේ දී සිදු වන ගැටලු විසඳා ඇත්තාහ. එම නිසා සුන්නාහ් ව නීති මූලාශ්‍රයක් ලෙස පවතියි.

තව ද අල් කුර්ආනය මගින් කෙටි කර පවසන දේ විස්තරාත්මක ව සුන්නාව දක්වයි. සුන්නාහ් අල් කුර්ආනයෙන් මතු කර පෙන්නුම් නොකරන සමහර කරුණු මතු කර පෙන්වා ඉජ්තිහාද් කිරීමට මගපෙන්වන්නක් ලෙස පවතියි. එබැවින් "නිශ්චිත වශයෙන් මාගේ දෙවිඳුන් මට උගන්වා දුන් දෙයින්, ඔබ නොදන්නා දේ ඔබට උගන්වන ලෙස ඔහු මට අණ කළේ ය," (මුස්ලිම්) යනුවෙන් නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණෝ පැහැදිලි කළෝ ය.

ඉහත සිද්ධිය මගින් නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණන්ගේ සුන්නාහ්ව ෂරීආ මූලාශ්‍රයක් ලෙස පවතියි යන්න ද, ෂරීආ නීති බිහි කිරීමෙහි ලා දායකත්වය ලබා දී ඇත යන්න ද ගෙන හැර දක්වයි. එසේ ම අල් කුර්ආනය හැදෑරීම, ආරක්ෂා කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, දේශනා කිරීම ආදිය කරන්නා සේ සුන්නාහ් ද හැදෑරීම, ආරක්ෂා කිරීම හා, ක්‍රියාත්මක කිරීම මුස්ලිම් සමාජයේ වගකීමකි. එබැවින් "මාහට අල් කුර්ආනය හා (ඒ සමඟ) බැඳෙන තවත් දෙයක් ද පහළ කර ඇත, මා ඔබලා වෙත කරුණු දෙකක් හැර යමි. එය පිළිපදින තුරා ඔබ නොමග නොයන්නෙහු; ඒවා නම් අල්ලාහ්ගේ ආගම ද, ඔහුගේ දූතයාගේ මග පෙන්වීම ද වේ," (මුවත්තා) යනුවෙන් නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණෝ හුවා දක්වා උනන්දු කර ඇත්තාහ.

සුන්නාහ් නොහොත් හදීස් කියාමා දිනය හෙවත් අවසාන දිනය දක්වා හරියාකාර ව ඉදිරිපත් කළ යුතු ය," යන කරුණෙහි නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණෝ දැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත්තාහ. එතුමා පිළිබඳ එක් වචනයක් හෝ දන්නේ නම් එය අන් අයට දන්වන ලෙස එතුමාණෝ දැනුම්වත් කර ඇත්තාහ; තමා නොපැවසූ දේ පැවසූ ලෙසට ව්‍යාජ දේ ඉදිරිපත් කරන්නන්, නිරය තම වාසස්ථානය කර ගන්නා බවට අවවාද කළෝ ය. හදීස් නිවැරදි ව මනනය කිරීමෙහි ද සටහන් කර ගැනීමෙහි ද ලා දැඩි උනන්දුවක් දැක්වූහ. හදීස් ඉගෙනුමට හා ඉගැන්වීමට සමහර සහාබාවරුන්ව පත් කළහ. "අස්හාබුස්සුෆ්ෆා" වරුන් ද මේ සඳහා යොදා ගත්හ.

මෙයට හේතුවක් ලෙස නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණන්ගේ උපදෙස් ද (කව්ල්) ක්‍රියා ද (ෆිඅල්) අනුමැති ද (තක්රීර්) සහාබාවරුන් මගින් සියුම් ලෙස අවධානයට ලක් කර ආරක්ෂා කර ඇත.

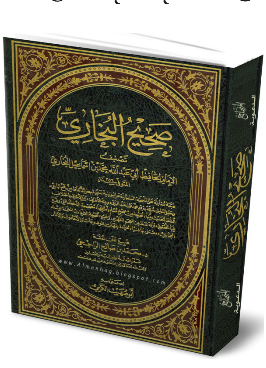

නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහි වසල්ලම් තුමාණන්ගේ වෆාතයෙන් පසුව ඇති වූ සමාජීය ගැටලු හදීස්හි අවශ්‍යතාව හැඟවී ය. එවිට සහාබාවරු සාක්ෂි සහිත ව ඒවා ඉදිරිපත් කළහ. නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණන් සමහර සහාබාවරු හදීස් ක්ෂේත්‍ර සඳහා ම පුහුණු කළ බැවින්, ඔවුන් සමග තරුණ සහාබාවරු ද, තාබිඊන්වරු ද, සවන් දීම තුළින් හදීස් ඉගෙන ගත්හ. පසුව අක්ෂර මගින් ද, ඉගෙනීමෙහි ද, ඉගැන්වීමෙහි ද නිරත වූහ.

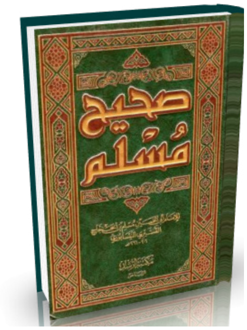

"අල් කුර්ආනය නැති වී යාදෝ" යන බිය හේතුවෙන් අල් කුර්ආනය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමේ ප්‍රයත්නය කලීෆා අබූ බක්කර් රළියල්ලාහු අන්හු තුමාගේ කාලයේ ක්‍රියාවට නංවන ලදි. හදීස් සම්බන්ධයෙන්, එය ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රයත්නය කලීෆා උමර් බින් අබ්දුල් අසීස් රළියල්ලාහු අන්හු තුමා විසින් ආරම්භ කරන ලදි. කලීෆා තුමාගේ අනුබලයට අවනත වී ඉමාම් ෂිහ-ාබ්දීන් සුහ්රි තුමාණෝ හදීස් එක් රැස් කළෝ ය. එහෙත් එය සම්පූර්ණ වූයේ නැත. තාබිර්න්වරුන්ගේ කාලයේ ඉස්ලාම් රාජ්‍ය අගනුවරවල හදීස් කලා මධ්‍යස්ථාන බිහි විය. හදීස් ක්ෂේත්‍රයේ විද්වතුන් ඒවා මෙහෙයවූහ. ඔවුන්ගේ උත්සාහයෙන් හදීස් ග්‍රන්ථ සම්පාදනය ආරම්භ විය. මෙයට නිදසුනක් ලෙස ඉමාම් මාලික් රහිමහුල්ලාහ් තුමාගේ මුවත්තාව ද, ඉමාම් අහ්මද් රහ්මහුල්ලාහ් තුමාණන්ගේ මුස්නද් ග්‍රන්ථය ද සඳහන් කළ හැකි ය.

ඒ සමග මුස්ලිම් සමාජය, ඉස්ලාමයෙන් ඈත් කිරීමේ අරමුණින් හදීස් යන නමින් නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමාණන් හා සම්බන්ධ නොවූ සිදුවීම් ද හදීස් ලෙස ගෙනහැරපාන ලදි. පසුව ව්‍යාජ හදීස් ද බිහි වීම ආරම්භ විය. මෙයින් පසු හදීස් දන්නා අය ඍජු ව මුණ ගැසී එහි සත්‍ය තත්ත්ව වෙන් කර ලිවීමේ උත්සාහය ආරම්භ විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හදීස් ශ්‍රේෂ්ඨත්වයට පත් විය, ශ්‍රේණිගත කරන ලදි. හදීස් කලා මධ්‍යස්ථාන වර්ධනය විය. මූලාශ්‍රය සහිත හදීස් ග්‍රන්ථය ලැබීමට විය. ඉමාම් බුහාරි රහිමහුල්ලාහ් තුමාගේ සහීහුල් බුහාරි, ඉමාම් මුස්ලිම් රහිමහුල්ලාහ් තුමාගේ සහීහ් මුස්ලිම්, ඉමාම් තිර්මිදි රහිමහුල්ලාහ් තුමාගේ ජාමිඋත් තිර්මිදි, ඉමාම් නසාඊ තුමාගේ සුනන් නසාඊ රහිමහුල්ලාහ්, ඉමාම් ඉබ්නු මාජාහ් තුමාගේ සුනන් ඉබ්නු මාජාහ් රහිමහුල්ලාහ් වැනි ග්‍රන්ථවල සම්භවය සිදු විය. මෙම ග්‍රන්ථ හය "අස්. සිහාහුස් සිත්තා" යන නමින් අමතනු ලැබේ. මෙමගින් බොහෝ විවරණ ග්‍රන්ථ ද බිහි විය. මෙයට අදාළ පැහැදිලි කිරීම්, පරිවර්තන ආදිය පවා බිහි වී ඇත.

හදීස් කලාවේ ඉමාම්වරුන් හය දෙනා පිළිබඳ විස්තර

නම	උපත හිජ්රි වසර	හැඳින්වූ නම	පියාගේ නම	උපන් ගම	හදීස් ග්‍රන්ථය	ඇතුළත් හදීස් සංඛ්‍යාව	විපත හිජ්රි වසර
1. මුහම්මද්	194	බුහාරි	ඉස්මායීල්	බුහාරා	සහීහුල් බුහාරි	7275	256
2. මුස්ලිම්	204	මුස්ලිම්	හජ්ජාජ්	නයිසාපූර්	සහීහ් මුස්ලිම්	4000	261
3. මුහම්මද්	209	තිර්මිදි	ඊසා	තිර්මිද්	ජාමිඋත් තිර්මිදි	4800	279
4. සුලෙයිමාන්	201	අබූදවූද්	අෂ් අස්	සිජිස්ථාන්	සුනන් අබු දවූද්	4800	275
5. අහ්මද්	215	නසාඊ	ෂුඅයිබ්	නසාඊ	සුනන් නසාඊ	4341	303
6. මුහම්මද්	209	ඉබ්නුමාජාහ්	යසීද්	කස්මින්	සුනන් ඉබ්නුමාජාහ්	4000	273

පාඩමේ ඇතුළත් වැදගත් අරාබි වචන

❁ وَحْي غَيْرُ مَتْلُوّ ❁ قَوْلٌ ❁ فِعَلٌ ❁ تَقْرِيْر ❁ المُوَطَّأ ❁ مُسْنَدُ ❁ الصِّحَاحُ السِّتَّةُ ❁ السُّنَّةُ

අභ්‍යාසය

1. සුන්නාහ්වට අවනත විය යුතු ය, යන්නට අල් කුර්ආන් හා අල් හදීස් මූලාශ්‍රය දෙකෙන් ම කරුණු ඉදිරිපත් කරන්න.
2. අල් කුර්ආන් ප්‍රතිපත්ති මගින් ඉදිරිපත් කළ දේ සුන්නාහ් ප්‍රායෝගික ව ඉදිරිපත් කළෝ ය, යන්නට උදාහරණ දෙකක් ඉදිරිපත් කරන්න.
3. සුනනාහ් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා නබි සල්ලල්ලාහු අලෛහිවසල්ලම් තුමා ඉදිරිපත් කළ ක්‍රියාමාර්ග තුනක් සඳහන් කරන්න.
4. සහාබාවරුන් ද තාබිඊන්වරුන් ද සුන්නාහ් ව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ගත් උත්සාහ පෙන්නුම් කරන්න.
5. සහාබාවරුන් ද තාබිඊන්වරුන් ද සුන්නාහ්ව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ගත් උත්සාහ පෙන්නුම් කරන්න.